

Sygn. akt VII Ua 19/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk (spr.)

Sędziowie: SO Beata Janusz

SO Włodzimierz Czechowicz

Protokolant: Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 lipca 2014 r. w W.

sprawy z odwołania S. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zasiłek macierzyński

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w W. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 marca 2014 roku sygn. akt VI U 301/13

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala odwołanie.

Sygn. akt VII Ua 19/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 marca 2014 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w W., VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 września 2013 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał S. R. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od dnia 1 sierpnia 2013 r. do dnia 14 sierpnia 2013 r. oraz prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony jako okres urlopu rodzicielskiego od dnia 15 sierpnia 2013 r. do dnia 12 lutego 2014 r.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

S. R. jest objęta ubezpieczeniem chorobowym od dnia 1 stycznia 2010 r. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. W dniu 14 lutego 2013 r. odwołująca urodziła dziecko i z tego tytułu nabyła prawo do zasiłku macierzyńskiego w okresie od dnia 14 lutego 2013 r. do dnia 3 lipca 2013 r.

W uzupełnieniu wniosku z dnia 6 marca 2013 r., odwołująca wniosła o dodatkowe cztery tygodnie do wykorzystania od razu po zakończeniu zasiłku macierzyńskiego, tj. od dnia 6 lipca 2013 r. do dnia 2 sierpnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał wypłaty zasiłku macierzyńskiego za wskazany powyżej okres oraz zasiłku macierzyńskiego za

okres ustalony jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego w okresie od dnia 4 lipca 2013 r. do dnia 31 lipca 2013 r.

W dniu 2 sierpnia 2013 r. do organu rentowego wpłynął wniosek odwołującej o wypłatę zasiłku macierzyńskiego z tytułu dodatkowego urlopu macierzyńskiego za okres od dnia 1 sierpnia 2013 r. do dnia 14 sierpnia 2013 r. Odwołująca w okresie od dnia 12 do dnia 22 sierpnia 2013 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim. Następnie w dniu 22 sierpnia 2013 r. odwołująca skierowała do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego w wymiarze 26 tygodni.

Decyzją z dnia 12 września 2013 r., znak: (...), organ rentowy odmówił S. R. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od dnia 1 sierpnia 2013 do 14 sierpnia 2013 r. oraz prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony jako okres urlopu rodzicielskiego od 15 sierpnia 2013 r. do 12 lutego 2014 r.

Ustalając stan faktyczny Sąd I instancji oparł się na dowodach z dokumentów, co do których nie znalazł żadnych okoliczności mogących świadczyć o nieautentyczności lub nieprawdziwości zawartych w nich treści. Podkreślił nadto, iż treść dokumentów stanowiących podstawę ustalenia stanu faktycznego, nie była kwestionowana przez żadną ze stron, toteż Sąd uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy.

Przechodząc do rozważań nad zasadnością odwołania, Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko. Zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu Pracy, jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego.

Stosownie zaś do art. 182¹§ 2 i 3 Kodeksu pracy dodatkowy urlop macierzyński jest udzielany jednorazowo, w wymiarze tygodnia lub jego wielokrotności, bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego. Dodatkowy urlop macierzyński przysługuje w wymiarze do 4 tygodni, w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie.

Dodatkowego urlopu macierzyńskiego udziela się na pisemny wniosek pracownicy, składany przed rozpoczęciem korzystania z dodatkowego urlopu a pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownicy. Z brzmienia cytowanych wyżej przepisów wynika, że warunkiem przyznania prawa do dodatkowego urlopu macierzyńskiego jest złożenie przez pracownicę pisemnego wniosku w terminie 7 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu. Wniosek złożony po zakończeniu okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, nie stanowi podstawy do przedłużenia okresu wypłaty zasiłku macierzyńskiego.

Sąd I instancji podkreślił, że powyższe przepisy dotyczą pracownicy i pracodawcy. Odwołująca w niniejszej sprawie jest osobą prowadzącą własną pozarolniczą działalność gospodarczą.

Zgodnie z § 18 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - dowodami stanowiącymi podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, w razie gdy zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie takiego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego, jest wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego - w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.

Także § 18a ust. 3 w/w rozporządzenia stanowi, że dowodami stanowiącymi podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, w razie gdy zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie tego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego, jest wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego - w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.

W ocenie Sądu I instancji na skutek nieświadomości i błędu, wnioskodawczyni wystąpiła z wnioskiem o dodatkowy urlop macierzyński w dniu 2 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy podniósł przy tym, że zarówno odwołująca jak i jej małe dziecko byli chorzy.

Mając na względzie powyższą argumentację, Sąd I instancji przyjął, że przekroczenie terminów z w/w rozporządzenia do wniesienia wniosków nastąpiło z przyczyn nie leżących po stronie odwołującej. W przypadku dodatkowego urlopu macierzyńskiego wnioskodawczyni pozostawała bowiem w mylnym przekonaniu, iż termin ten upływa w dniu 2 sierpnia 2013 r. Odnośnie zaś terminu do złożenia wniosku o zasiłek macierzyński, Sąd Rejonowy wskazał, że za okres urlopu rodzicielskiego, jego przekroczenie nastąpiło w wyniku usprawiedliwionej choroby odwołującej.

Dodatkowo Sąd I instancji podkreślił, że przepis art. 67 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, stanowi że:

1. Roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego, wyrównawczego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje;
2. Jeżeli niezgłoszenie roszczenia o wypłatę zasiłku nastąpiło z przyczyn niezależnych od osoby uprawnionej, termin 6 miesięcy liczy się od dnia, w którym ustała przeszkoda uniemożliwiająca zgłoszenie roszczenia;
3. Jeżeli niewypłacanie zasiłku w całości lub w części było następstwem błędu płatnika składek, o którym mowa w art. 61 ust. 1 pkt. 1, albo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, roszczenie o wypłatę zasiłku przedawnia się po upływie 3 lat.

Mając na uwadze treść powyższego przepisu, Sąd I instancji stwierdził, że odwołująca miała prawo zasadnie zgłosić roszczenie o wypłatę spornych zasiłków macierzyńskich, zaś gdyby nie dochowała z przyczyn niezależnych wskazanego terminu, to zostałaby on przesunięty.

Podniósł nadto, że przepis art. 67 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - jako rangi ustawowej - ma pierwszeństwo przed zastosowaniem w/w §§ 18 pkt. 2 i 18a pkt. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r.

Z tych też względów, Sąd I instancji uznał, że zostały spełnione przesłanki uzasadniające przyznanie odwołującej prawa do dodatkowego zasiłku macierzyńskiego oraz zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego i podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł organ rentowy zaskarżając powyższy wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie:

- przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny materiału dowodowego;
- przepisów prawa materialnego, tj. art. 29 ust. 1 pkt. 1 i ust. 5 w zw. z art. 67 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, § 18 pkt. 2 i § 18a ust. 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów, stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa

poprzez przyjęcie, że przekroczenie terminu do złożenia wniosków o dodatkowy urlop macierzyński i urlop rodzicielski nastąpiło z przyczyn nie leżących po stronie odwołującej oraz, że termin ten może być przesunięty.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że Sąd I instancji dokonał wadliwej oceny stanu faktycznego i prawnego rozpoznawanej sprawy. Przy ustaleniu prawa do zasiłku macierzyńskiego, Sąd Rejonowy winien bowiem zbadać, czy są spełnione wszystkie przesłanki do przyznania prawa do ww. świadczenia. Podkreślił, że ubezpieczona złożyła wniosek o przedłużenie zasiłku macierzyńskiego w dniu 2 sierpnia 2013 r. tj. po zakończeniu poprzedniego okresu zasiłkowego, który upłynął w dniu 31 lipca 2013r. Również wniosek o urlop rodzicielski został złożony w dniu 22 sierpnia 2013 r., a więc po terminie, który upłynął w dniu 14 sierpnia 2013 r.

W ocenie skarżącego, organ rentowy błędnie przyjął, że przekroczenie terminu do złożenia przedmiotowych wniosków nastąpiło z przyczyn nie leżących po stronie odwołującej. Wskazał, że wnioskodawczyni nie dołożyła należytej staranności zarówno w jednym, jak i w drugim przypadku, gdyż planując wcześniej możliwość skorzystania z dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego zdawała sobie sprawę z określonych terminów do złożenia stosownych wniosków. Zdaniem skarżącego, przeszkodą do złożenia wniosku w terminie nie może być także choroba ubezpieczonej, czy też wyjazd jej męża na wakacje do B.. Prowadząc bowiem działalność gospodarczą ubezpieczona korzystała z pomocy kancelarii (...), która była odpowiedzialna za kontakty z ZUS. Wnioskodawczyni miała zatem możliwość złożenia wniosków w terminie.

Skarżący zwrócił również uwagę na to, że przepisy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wyraźnie stanowią, że stosowny wniosek powinien być złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku (§§ 18 pkt. 2 i 18a ust.3). Nie ma w tym zakresie wyjątków. Termin ten nie podlega również przywróceniu, ani nie może być przesunięty. Taka wykładnia wypływa z konieczności ścisłego stosowania przepisów prawa ubezpieczeń społecznych- z uwagi na bezwzględnie obowiązujący charakter norm prawnych (apelacja k. 57-58).

W odpowiedzi na apelację z dnia 8 maja 2014 r. ubezpieczona S. R., działająca za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odnosząc się do pierwszego wniosku o przyznanie dodatkowego urlopu macierzyńskiego wnioskodawczyni wskazała, że działała w usprawiedliwionym, aczkolwiek błędnym przekonaniu, że termin na jego złożenie upływa w dniu 2 sierpnia 2013 r., o czym świadczy uzupełnienie do druku ZUS-3b z dnia 6 marca 2013 r. Z kolei wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego został złożony przez nią po terminie ze względu na chorobę jej i jej dziecka, o czym świadczy zaświadczenie lekarskie wystawione przez dr n. med. E. K.. Odwołująca stwierdziła, że wniosek ten został złożony niezwłocznie po ustaniu przeszkody uniemożliwiającej jej dochowanie terminu, zaś sama przeszkoda spowodowała nieznaczne przesunięcie w czasie złożenia odpowiedniego wniosku. Podniosła również, że z uwagi na fakt, iż w tym czasie jej mąż przebywał w B., nie mógł pomóc jej w staraniach związanych z koniecznością złożenia stosownych wniosków.

Jednocześnie zdaniem odwołującej organ rentowy, jako organ ustalający prawo do świadczeń i wypłacający te świadczenia zobowiązany jest do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenia ich praw i obowiązków. Z uwagi na to, że prawo do dodatkowego urlopu rodzicielskiego jest stosunkowo nową instytucją prawną, organ rentowy winien poinformować płatnika składek na ubezpieczenia społeczne, tj. odwołującą o możliwości skorzystania z dodatkowego urlopu macierzyńskiego i skutkach niedochowania terminu. Podkreśliła także, że dodatkowy urlop macierzyński jest uprawnieniem, a nie

obowiązkiem pracownika. Nie można zatem wykluczyć, iż w drodze uzgodnień pomiędzy pracownikiem a pracodawcą urlop ten zostanie wykorzystany w innym nieodległym terminie (odpowiedź na apelację k. 67-70).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 29 ust. 1 i ust. 5 w zw. z art. 67 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r. nr 31 poz. 267 ze zm.) oraz § 18 pkt. 2 i 18a ust. 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, należy uznać za trafny.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko. Przysługuje on przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu rodzicielskiego, z zastrzeżeniem ust. 6 (art. 29 ust. 1 pkt. 1, ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r. nr 31 poz. 267 ze zm.)

Stosownie zaś do art. 67 ust. 1 powołanej ustawy roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego, wyrównawczego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje.

Zgodnie z § 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 2012.444), wydanym na podstawie art. 59 ust. 15 ustawy zasiłkowej, dowodami stanowiącymi podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu Pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, w razie gdy zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie takiego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego, są:

- 1) zaświadczenie pracodawcy o okresie udzielonego dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz zaświadczenie pracodawcy o okresie i wymiarze czasu pracy wykonywanej w czasie dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego - w przypadku pracownika, któremu zasiłek macierzyński jest wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego - w przypadku ubezpieczonego nie będącego pracownikiem.

Z cytowanego § 18 pkt. 2 Rozporządzenia wynika zatem wyraźnie, iż podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego m.in. za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, w przypadku ubezpieczonego nie będącego pracownikiem, stanowi wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Niewątpliwie więc, ubezpieczony jest zobligowany do złożenia w organie rentowym nie tyle wniosku o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego lecz wniosku o wypłatę świadczeń za ten okres określony w przepisach prawa pracy. Bezsprzecznie także termin do złożenia wniosku o zasiłek macierzyński za dodatkowy okres urlopu macierzyńskiego istnieje, przy czym nie precyzują go przepisy ustawy zasiłkowej ani przywołanego

Rozporządzenia, lecz tylko i wyłącznie przepisy Kodeksu pracy, do którego przedmiotowy przepis także w przypadku ubezpieczonych niebędących pracownikami odsyła.

W ocenie Sądu Okręgowego, w oparciu o powyższe brak jest podstaw do uznania, że ubezpieczony nie będący pracownikiem nie ma określonego terminu do złożenia wniosku o przyznanie zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Wskazać również należy, że powołany przez Sąd I instancji art. 67 ustawy zasiłkowej dotyczy wyłącznie przedawnienia roszczeń o wypłatę zasiłku macierzyńskiego w sytuacji, w której niewątpliwie prawo do tego świadczenia ubezpieczonemu przysługuje. Nie odnosi się zaś do kwestii istnienia bądź nieistnienia terminu do złożenia odpowiedniego wniosku. Przepis ten nie ma więc zastosowania na gruncie rozpatrywanego stanu faktycznego.

Wniosek o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego może być złożony w dwóch terminach. Pierwszy z nich określa art. 179¹ k.p., zgodnie z którym pracownica, nie później niż 14 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182¹ § 1 k.p., a bezpośrednio po takim urlopie - urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182^{1a} § 1 kp. Drugi termin, dotyczący obojga rodziców, wynika z art. 182¹ § 3 k.p. Jest on nie krótszy niż 14 dni przed rozpoczęciem dodatkowego urlopu. W zależności od wyboru terminu na złożenie omawianego wniosku różnicowana jest wysokość zasiłku macierzyńskiego (art. 31 ustawy zasiłkowej).

Z kolei urlop rodzicielski jest udzielany jednorazowo albo nie więcej niż w trzech częściach, z których żadna nie może być krótsza niż 8 tygodni, przypadających bezpośrednio jedna po drugiej - w wymiarze wielokrotności tygodnia. Z urlopu rodzicielskiego mogą jednocześnie korzystać oboje rodzice dziecka. W takim przypadku łączny wymiar urlopu nie może przekraczać wymiaru określonego w § 1. Urlopu rodzicielskiego udziela się na pisemny wniosek pracownika, składany w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu; pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika (art. 182^{1a} § 1,2,3 i 4 kodeksu pracy).

W realiach rozpoznawanej sprawy podkreślenia wymaga, iż z chwilą złożenia pierwotnego wniosku przez wnioskodawczynię w dniu 6 marca 2013 r. (tj. bezpośrednio po porodzie) przepis art. 179¹ k.p. we wskazanym brzmieniu nie obowiązywał (norma ta została dodana do Kodeksu Pracy przez art. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 28 maja 2013 r. Dz.U.2013.675 zmieniającej Kodeks Pracy z dniem 17 czerwca 2013 r.). Wobec tego termin ten nie był dla wnioskodawczynie wiążący. W obowiązującym wówczas stanie prawnym wnioskodawczyni mogła domagać się udzielenia jej dodatkowego urlopu macierzyńskiego w wymiarze do 4 tygodni (art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. Dz.U.2008.237.1654), we wniosku składanym w terminie nie krótszym niż 7 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu. Tak więc chcąc skorzystać z dodatkowego urlopu macierzyńskiego i świadczeń z tego tytułu w zwiększonym wymiarze 6 tygodni wprowadzonym przez art. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 28 maja 2013 r. (Dz.U.2013.675) zmieniającym Kodeks Pracy z dniem 17 czerwca 2013 r., a następnie z urlopu rodzicielskiego wnioskodawczynię wiązał termin nie krótszy niż 14-dniowy przed rozpoczęciem dodatkowego urlopu macierzyńskiego (art. 182¹ § 3 k.p.) wprowadzony przepisami tej właśnie ustawy.

S. R. z dniem 3 lipca 2013 r. zakończyła pobierać zasiłek macierzyński przyznany tytułem urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego, a w dniu 2 sierpnia 2013 r. wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego w zwiększonym o kolejne 2 tygodnie wymiarze oraz za okres urlopu rodzicielskiego. Niewątpliwie wniosek ten został złożony z uchybieniem wymaganego terminu. Ubezpieczona złożyła zatem wniosek o przedłużenie zasiłku macierzyńskiego po zakończeniu poprzedniego okresu zasiłkowego, który upłynął w dniu 31 lipca 2013 r. Z kolei wniosek o urlop rodzicielski złożyła w dniu 22 sierpnia 2013 r., a więc także po terminie, który upłynął w dniu 14 sierpnia 2013 r. Skoro zaś przyznanie zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego uzależnione jest od wykorzystania zasiłku i urlopu macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze, brak jest podstaw do przyznania wnioskodawczynie obu spornych świadczeń.

Oceny tej nie zmienia podnoszona przez wnioskodawczynię okoliczność, iż nie знаła ona przepisów prawa i pozostawała w błędnym przekonaniu, że termin na złożenie pierwszego wniosku upływa w dniu 2 sierpnia 2013 r., a nadto że w okresie od dnia 12 sierpnia 2013 r. do dnia 22 sierpnia 2013 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim z uwagi na chorobę swoją i swojego syna, wobec czego uchybiła terminowi do złożenia drugiego wniosku. Przyczyny te nie konwalidują bowiem faktu złożenia przedmiotowych wniosków po terminie. Wskazać także należy, że dodatkowy urlop macierzyński podobnie jak rodzicielski, w odróżnieniu od urlopu macierzyńskiego (który jest obowiązkowy) ma charakter fakultatywny. Wobec tego skorzystanie z tego uprawnienia w całości lub w części, jak i uzyskanie stosownych świadczeń z tego tytułu, wymaga dochowania należytej staranności i dbałości o własne interesy. Wnioskodawczyni nie wykazała się wskazaną dbałością i nie dochowała terminu do złożenia wniosku o sporne nieobligatoryjne świadczenie w podwyższonym wymiarze. Stąd też nie może oczekiwać jego wypłaty za sporny okres.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, podstawą przyznania świadczeń z ubezpieczenia społecznego mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1998 r. II UKN 379/98). Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają bowiem charakter ścisły, bezwzględnie obowiązujący - stąd zarówno warunki nabycia prawa do świadczeń, jak też wysokość tychże świadczeń i zasady ich wypłaty są sformalizowane. Wyłącza to możliwość wykładania tych przepisów z uwzględnieniem reguł słuszności. W związku z tym niedopuszczalnym jest więc orzekanie o wypłacie świadczeń w oparciu wyłącznie o przekonanie o trudnej sytuacji życiowej czy finansowej strony. Fakt przebywania przez wnioskodawczynię na zwolnieniu lekarskim w związku z chorobą własną jak i syna, a także nieznaną przepisów prawa i ewentualny brak możliwości uzyskania fachowej pomocy przy dochodzeniu świadczeń związanych z macierzyństwem, pozostaje więc bez wpływu na wynik rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie. Podkreślić w tym miejscu trzeba, że wskazany w przepisach Kodeksu pracy termin na złożenie wniosku o dodatkowy urlop macierzyński, rodzicielski jest terminem minimalnym. Ponadto wniosek o przyznanie zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu oraz za okres odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu powódka mogła złożyć z dużym wyprzedzeniem, czego jednak nie uczyniła.

Przepisy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów, stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wyraźnie stanowią, że stosowny wniosek powinien być złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem korzystania z tego zasiłku. Ustawa nie przewiduje w tym zakresie żadnych wyjątków, nie zawiera również odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Termin ten nie podlega więc przywróceniu, jak również – wbrew stanowisku Sądu I instancji - nie może być przesunięty. Tym samym przekroczenie terminu do złożenia wniosku o wskazane świadczenia przez ubezpieczoną nie może być uznane za prawnie obojętne.

Z tych też względów, za zasadny Sąd Okręgowy uznał również zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c., który to zarzut łączy się z zarzutem naruszenia prawa materialnego w postaci art. 29 ust. 1 pkt. 1 i ust. 5 w zw. z art. 67 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz § 18 pkt. 2 i § 18a ust. 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów, stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i odwołanie wnioskodawczyni jako bezzasadne oddalił.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)